

ANDERS ARFWEDSON:

Till sist

några reflexioner kring debatten om socialdemokratien och de intellektuella som pågått i Aftonbladet under februari och mars. Över 20 olika inlägg har gjorts. I debatten har både bekymrade folkrörelseföreträdare och bitska, besvikna intellektuella deltagit. Bland rörelsefolket sörjer man över att de intellektuella sviker det statsbärande partiet. De intellektuella å sin sida sörjer över att arbetarrörelsen inte längre anser sig ha någon nytta av dem.

Tidningens chefredaktör Gunnar Fredriksson, som inledde debattserien, konstaterar i sin artikel: "Det finns bland flertalet intellektuella föga intresse för det glanslösa vardagsarbetet i stadsdelsföreningar, fackföreningar, rådslagsgrupper osv, som bär upp den svenska reformpolitiken. Det finns en tendens att se med förakt på allt detta som vanligt folk håller på med, kanske en högfärd."

Av debatten framgår att de flesta tycks sätta likhetstecken mellan intellektuella och kulturarbetare. Det är nu inte riktigt korrekt. Men visst är det riktigt att socialdemokratien, som tidigare kunde räkna många kulturpersonligheter i sina led, nu fått det allt svårare på den fronten. Gripandet av Ingmar Bergman på Dramatens stora scen och den fiskala utplundringen av alla fritt arbetande författare och konstnärer är ju ingen tillfällighet, utan en logisk konsekvens av 70-talets socialdemokratiska samhällsfilosofi. Dess följder har i vår demonstrerats på ett sätt som nog har skakat många även bland de mera illusionsfria medborgarna. Hur skall det då inte ha upprört de kulturskapare som står arbetarrörelsen nära?

Men det är inte socialdemokratiens enda bekymmer. En kulturarbetarkår som lojalt ställer upp bakom regimen i alla lägen är överhuvudtaget knappast ett naturligt förhållande. Ett större problem borde rimligen vara det faktum, att socialdemokratien idag inte har någon ung intelligentsia överhuvudtaget.

Fram till mitten av 1960-talet fanns det en livaktigt politisk debatt i de socialdemokratiska studentföreningarna. Tillsammans med liberalerna dominerade de socialdemokratiska studenterna kärpolitiken. Många av de reformer på universitetsområdet, som utarbetades under denna tid, tillkom i samverkan mellan utbildningsmyndigheterna och de socialdemokratiska studenterna. Många förmågor sögs efterhand upp i den politiska administrationen.

Men från mitten av 1960-talet har detta praktiskt taget upphört. I dag finns överhuvudtaget ingen socialdemokratisk studentrörelse värd namnet. De intellektuella finns antingen bland moderaterna eller till vänster om socialdemokratien. Flera faktorer har bidragit till denna nya situation. Naturligtvis har den internationella "vänsterväckelsen" under 1960-talets andra hälft spelat en stor roll. Men socialdemokraterna har också mycket konsekvent arbetat på att såga av den gren de suttit på.

Utbildningspolitiken efter Ragnar Edelman har vansköts – milt uttryckt. Sven Moberg var en olycka, inte bara för universitet och högskolor utan lika mycket för socialdemokratiens anseende bland studenterna. Efter Moberg hade regeringen chansen att rehabilitera sig. Man tog inte chansen. Man

tog Bertil Zachrisson ...

Då studenterna anser att regeringen för en studentfientlig och antiintellektuell politik, finns det onekligen vissa objektiva skäl för detta. Det ekonomiska stödet till de studerande har under en tioårsperiod urholkats så kraftigt, att det nu närmar sig ett rent lånesystem. Ingenting görs för att lätta bördorna. Skuldsättningen växer, lönerna har stagnerat och arbetsmarknadsläget är fortfarande kärtvt. I "rörelsens" anda arbetas det också oförtrutet på att vid tjänstetillsättningar nedvärdera sökande med "formella" meriter till förmån för personer med erfarenhet från det sk arbetslivet, från fackligt arbete osv. Även på sina traditionella arbetsområden sitter alltså de högskoleutbildade trångt.

Det är inte bara att socialdemokraterna fört en politik som varit riktad mot de intellektuella (i bemärkelsen akademiskt utbildade). De har heller inte varit särskilt angelägna om att välkomna de få intellektuella som trots allt sökt sig till socialdemokratin. De intellektuella anses ha fel åsikter och – framför allt – fel attityder. Genom att se saker och ting annorlunda än den stora kadern av partiombudsmän "isolerar de sig". Eftersom de inte argumenterar utifrån samma utgångspunkter som fackföreningsfolket beskylls de för "intellektuell högfärd". De är inte glada och tacksamma att få delta i "det glanslösa vardagsarbetet", där man kan få

fylla i svarskuponer till SAP:s rådslag och anta resolutioner mot Münchenbryggeriet och fria byalag. De tänker fritt snarare än rätt. Det som ligger dem i fatet är uppenbarligen just det faktum att de är intellektuella.

Följden av detta har också blivit, att socialdemokratin inte längre får den intellektuella stimulans som kontakten med debatten vid universiteten innebär. Regeringen har sedan några år påtagligt svårt att hitta lämpliga påläggskalvar för de kvalificerade jobben i statsdepartementen. Stödet från fria intellektuella i den allmänna samhällsdebatten blir också allt sämre. Vilka kulturpersonligheter står idag upp till regeringens försvar? Bland ansedda ekonomer finns idag inte en enda som inte är kritisk mot regeringens ekonomiska politik. Var står idag en Assar Lindbeck, en Ingemar Ståhl? Inte på regeringens barrikader, i alla fall.

Det är en ödets ironi att debatten om socialdemokratin och de intellektuella börjat i just Aftonbladet. Tidningen har i många år konsekvent satsat på en rå, vulgär och antiintellektuell klasskampspolitik, som på många sätt varit typisk för socialdemokratin under Olof Palme. Nu kan följderna skådas. Det börjar väl kännas ödsligt i den statsministeriella kurian, kantänka. Men socialdemokraterna har ingenting att beklaga sig över, ty bekymren är ovanligt välförtjänta.